

Csáji László Koppány

GÉN BANK: PALACKPOSTA

[DOI 10.35402/kek.2020.5.3](#)

A láthatáron túlra siklik a hajóraj,
Amerre már az ismeretlen part van.
Palack pottyán a tengerbe dobva,
Papírtekercs táncol az üvegfalban;
Utasa egy sóhaj.
Üvegcsé, vagy egy apró emlék.
A génbankban nemrég
Pár apró sejtet akartam
Lefagyasztatni, s ehhez egy részemet
Palackba zárni kellett.
Remélem, vagy talán csak sejtem,
Hogy valamelyik pöttöm sejtem
Ezernyi év után egy új életre kelhet.
És benne én is. Csizmát virágzik a lábnyom!
Mi kell még? Éljen! Éljek.
De milyen lesz a klónom?
Fiacskámként ébred – vagy ha anyát is kap,
Lehet akár lányom?
Csupán embercsíra lesz, gyógyszerészeti kellék,
Öntudatlan kísérleti alany?
Tudósok – szendvicsüket eszegetve –
Tanakodnak, fogadnak majd felette,
Hogy ez vagy az a szer, eljárási próba,
Meddig fáj neki: kimúlik vagy kibírja
Ez az aprócska? Hogy vonaglik! Mint a bolha...
Kíntól remegve tűnik el némán, megvakulva?
S ha mégis emberré születik (minő szerencse),
Ki lesz az anyja? Gyöngéd vagy durva nő?
Vagy nem is lesz anyja? Mit bánom én!
Ezer év múlva a szunnyadó sejteimből
Végre életté bonyolódva fölsír valaki.
Benne újjászületék én – túl az idő
Átúszhatatlan, dögzagú tengerén.
Milyen lesz a világ ott, ahol majd ő él?
Fogja-e kínozni a többség, mint durva főnövér?
Kítaszító vagy kítaszított lesz-e? Mi lesz a veszte?
Nyelvtörvények, ellenségképek, agyonhallgatások,
Verések, fenyegetések és intézkedések sokasága
Béklyózza? Hadban áll-e majd a drága,
Unokáim dédunokáival – szemüket kivájva?
S megbosszulja-e sérelmeit másokon,
Ha azt éppen senki se látja?
Elvesz, vagy ad-e lehetőséget, hitet, autonómiát
Idegen népekké lett ezredévnvi féltestvéreinek?
Vagy felettük ő is a győztesek táncát járja,
Az eltiportak torát üli meg?

Együgyűn röhécsel, mint hízott gyermek
A pillanat-libikókán?
Vágya mi lesz: pénzzel, ármánnyal, harccal bár,
De: győzni? Vagy csak nagy vagyont szeretne,
És sokat örülni? Hevülni? Sikerben megdicsőülni?
Mi lesz a célja, értéke és álma? Küzd az igazáért
Bátran kiállva, vagy csak elsunnyog a gyáva?
Az lesz-e neki is az érték, ami nekem?
És ha nem – hát pusztuljon elfajzott gyermekem?
Szeretném átsegíteni őt a döntéseken,
De tehetetlen vagyok, s ez megizzaszt cefetül.
Az idő átfúrhatatlan cellája tébolyít, ami itt van,
Legbelül. Tétlenségem kárhozata – én, ostoba!
Nem hallja tanácsom, nem érzi ölelésem!
Segítség, tanács, simogatás – minden hiába.
Nem érezhetem sóhaját, bánatát és örömét sem.
De azért büszke lesz őseire, ugye?
Lenne rá oka? Mi lennénk a Mérték? Vérünk zöld
És feketeskék. Tőlünk a majdani világ mit tanulna?
Jobbak vagyunk, mint bármelyik másik?
Mit gondolnának rólunk ükanyáink és ősapáink?
Az a fontos, hogy kiből lett hős, szent, zseni?
Nehéz a világot versenyünktől megmenteni.
Adunk-e milliányi ősanánkknak büszkeségre okot?
Egyikünk, lám, ez a szín – másikunk meg az lett.
Háborúzunk? Vagy megbékítjük testvéreinket?
Szeretetet virágzunk vagy önfelmentő okot?
Indok-csimbokot?
Nem tudom, Pénelopé-vászonként hány ezer éve
Fonódunk szüleink aggódó reményébe,
Remény-szövetébe. Naponta vissza-visszafejtve.
Hány ezer éve halnak meg anyák és apák
Éjjelente, félve bújnak végleg a mesékbe.
Távoli ük-ük-ükönokákként majd minket is követnek
Mások, akik szintén megkérdik: eljött hát a földi éden?
Lesütjük szemünk: még nem.
Vajon betöltöttük-e szülőink ezernyi vágját, sóhaját?
Vagy lettünk mi is: csalások, csalódások –
Csupa odaát? Nem látjuk, hogy mi vagyunk a Másik?
Utcáinkon egyre új és új sereg vonul át.
A jövő jobb lesz? Én kérdelem, az ükapád.
Az üvegcsében tükörképem ásít.
Nyelvek, vallások és határok közé zárva
Tanultok-e tőlünk egy szívdobbanásnyit?
Mi mást tanulátok? Oktatják-e majd még neked,
Pici belőlem lett lárva, hogy miért kell és hogyan
Fröcsögve anyáznod, másokat meggyaláznod?
Tűz! Hiszen az már a szemközti lövészárók!
Rád majd abban is, ott is, én várok.
Vagy egyszínű, szép és új lesz az a világ?
Egység szívüket kalapáltok? Kicsi drágám!
Beteljesedik-e az eltűnés: az átok?

Nálatok majd csak az egyenlőség lesz szabad?
És a tolerancia nevében a türelmetleneket
Főbelöviket? Ez vár tirátok?
Vagy folytatjátok a balraát-jobbraátot?
Ellenséget nemzünk – vagy barátot? Kétség diderget.
Raksz-e majd fészket szívedben Istennek?
Mi lesz majd a hited? Ami bizonyos belőled:
Csak a talánok. Kis utódcskám, lehet, hogy épp te
Veszejted el a mából feléd sorjázó gyermekeimet?
Magára hagyott kölkömtől féltém a jövőt.
Tőled, palackpostaként kidobott sejtemtől.
Elmélázok. Vagy majd éppen ő védi meg?
Míntha tűzbe néznék. Arcom forró, hátam jéghideg.
Talán egy őszám is így töprengett hajdanában.
Testvéreinket jog s okoskodás labirintusában
Nem akarjuk-e mi is kipörölni, átnevezett sírba tenni,
Szabályok közé szorított Fair Tusában megölni?
Mentségünk van ezernyi, de minek is a mentesség,
Ha a legerősebbel szövetségbe tesszük ezt meg?
Hajdani kérdés – mi felöltött bennem nemrég –
Elásott harangja kondul meg, mint korgó emlék:
Nem jobb-e a győzelemnél a vereség?
Hiszen az áldozat jut a mennybe – nemde?
Vagy a győztes a gyalázatot erénnyé farigcsálhatja,
És bűnössé azt, aki meggyaláztatott? A bolond
Világ emlékezetében bemocskolódva élne,
Kívánná a felejtést, de hiába. Rácsap az idő ostora.
Csak Istent nem lehet becsapni soha.
Hiába tűnik tisztának kezünk, mindig fordul a kocka:
Meggüntetni, egyéni vagy közös vágyától,
Nyelvétől, hitétől megfosztva borotvanyelvvel
Szidni bárkit lehet – anyát, Istent, gyermeket.
Ki kell majd röhögnöd neked is a szomszédodat?
Tovább kutatunk-e vélt okokat? Álmodunk-e múltat,
Ős-indokokat, s remélünk-e, mint hiú apáink,
Anyáink – valami jobbat, valami szépet?
Mint én most: drága, csöppnyi sejtem!
Ki leszel, kiskomám,
Magyar, szerb, olasz, osztrák vagy román?
Addigra sírköveink is elenyésznek.
Talán azt se tudják, mit jelentenek
Ezek a szavak, melyekért most
Halni vagy ölni tudnánk – hevítenek
És megfagyasztanak.
Pedig mennyi szép és mennyi érték!
Mennyi igaz tett és aggódás rohad humusszá!
Hol lesz már addigra ez a vágy, e harag?
Volt egyszer, valaha, tán igaz se volt,
Őseink álmvilága vagy átka:
Jász, mánta, hucul, ruszin és magyar –
Mese, mese, mátká.
Veszteség-e ha a történelemlétkönyvekben

Sem lesz rá sehol egy jel?
Sehol egy kérdőívbe tett rovátka?
Kincseink végleg elásva.
De talán épp így lehetsz szabad, pici sejtem!
Mi vész el velünk, mi fogy el általunk,
Kik tőletek ma jövőt koldulunk?
Álmodtok majd magatoknak ti is új, dicső ősapákat:
Kik népeket tiportak, ütöttek és gyaláztak?
Licitálva, még hősebb őstre vágyva teremtetek
Ti is új vigasz-takarókat – helyettünk? Lám csak,
Az izzó Nap felé száll, ki teher nélkül röppen.
Jöjjön hát el a te világod, kicsi csöppem!
Mi értelme is lenne emlékezni ránk,
Akik utódainkban is csak önmagunkért küzdünk?
Szivacsoként mérget szipogunk, és tovább mérgezzük.
Önzésem lüktet tetten ért vágyaimban,
Hiszen semmit sem tudok rólad, és nem is fogok.
Lehet, hogy a jövőnek tőlem egyetlen sejt kell.
A tavasz észrevétlenül átlép felettünk. Mi, ostobák,
Mint a dió fagyott burkai száradunk a fán.
Lehullunk – fújja a szél rostjainkat minél tovább!
Hullám lebben, a palackpostát kihalásszák
Ezer év után, és rámerednek: régi nyelven írták,
Számukra ismeretlen. Üzenhettünk volna szebben.